

Geografia regionu

Autor: Monika Kresa

Geografia Wielkopolski zachodniej jako jednostki dialektologicznej kojarzona jest z Puszcą Notecką – jednym z największych w Polsce kompleksów leśnych, zajmującym ok. 135 tys. hektarów. Jej leśny krajobraz urozmaicany jest przez potężne wydmy, których wysokość wynosi średnio 20 m, czasami może osiągać 30, a nawet jak w przypadku Wielkiej Sowy – 42 metry. Centrum puszczy jest ubogie w wodę, natomiast na jej obrzeżach nad Wartą i Notecią znajduje się sporo jezior rynnowych. Drzewostan w puszczy pochodzi w zdecydowanej większości ze sztucznych nasadzeń zapoczątkowanych na dużą skalę w II poł. XIX w. Podstawową część stanowią jednolite co do gatunku i wieku ok. siedemdziesięcioletnie drzewostany sosnowe, miejscami z domieszką brzozy. Pokrywają one ubogie obszary sandrów i wydm, a zasadzone zostały po inwazji motyla strzygoni choinówki, która zniszczyła puszcę w latach 1922-24. Ocalałe resztki starszego lasu, ok. strudwudziesto- stutrzydziestoletniego, znajdują się m.in. w rezerwacie „Cegliniec”. Został on utworzony w celu ochrony fragmentu boru sosnowego ocalałego z klęski strzygoni choinówki. „Cegliniec” znajduje się na wschodnim brzegu Jeziora Mnich. W rezerwacie rosną sosny, dęby, topole, osiki, z rzadszych roślin berberys, tarnina, jałowiec. Żyją tu dziki, sarny, jelenie, a od niedawna także bobry. Drugim rezerwatem przyrody jest rezerwat „Buki nad Jeziorem Lutomskim”. Przebiega tędy uczęszczany dosyć często szlak turystyczny. Położony na zachodnim brzegu Jeziora Lutomskiego, długi na 3,5 km rezerwat chroni stary las bukowy poprzecinany jeziorami i licznymi strumieniami. Żyją tu rzadkie okazy zwierząt, głównie ptaków. Za najstarsze drzewo Puszczy Noteckiej traktowany jest dąb Józef rosnący w Marianowie (w pobliżu Sierakowa). Obok niego stoi budynek dawnej łuszczarni, w której pozyskiwano nasiona z szyszek sosnowych. W gminie Sieraków znajduje się także tzw. Góra Głazów, czyli punkt widokowy na Puszcę Notecką i dolinę Warty, którego centralny punkt stanowi głaz granitowy o obwodzie ok. 9 metrów. Obok leży kilka mniejszych głazów narzutowych. W pobliżu Sierakowa znajduje się także ogromny kamień o obwodzie 11 m, zwany Diabelskim Kamieniem. Rezerваты przyrody znajdują się także w gminie Pniewy. Jest to między innymi rezerwat „Jakubowo”, zajmujący powierzchnię ponad 4 hektarów. Został utworzony w 1959 roku i ma na celu ochronę jednego z najpiękniejszych w Wielkopolsce fragmentów zespołu grądu niskiego. Przeciętna średnica rosnących tu buków wynosi ponad 60 do 95 cm, a ich wysokość dochodzi do 38 metrów. 3 km na południe od Pniew znajduje się rezerwat leśny „Las Grądowy nad Mogilnicą”. Położony jest w obrębie niedużego kompleksu na małym wzniesieniu, w widłach dwóch strumieni spływających do rzeki Mogilnicy. Rezerwat ma powierzchnię 7,35 ha; powstał w 1959 r. dla ochrony grądu. Sam grąd liczy nawet 120 lat i ma charakter wielogatunkowy oraz kilkupiętrowy.